

KS Buskerud, Telemark og Vestfold

endelig versjon 30.9.04

GRUNNLAG FOR HØRINGSUTTAELSE TIL NOU 2004:13 "En ny arbeids- og velferdsforvaltning".

Hovedmerknader

1. Det er et klart behov for en videre samordning av aetat, trygdeetaten og den kommunale sosialtjenesten. En slik samordning må inkludere all økonomisk sosialhjelp, etter lov om sosiale tjenester. Bare på denne måten kan man sikre en mer helhetlig tjeneste for brukerne, og slik styrke arbeidslinja.
2. Rattsø-utvalgets forslag om opprette en ny organisasjon for pensjoner, familietelser og helserefusjoner, støttes.
3. Forslaget om å etablere en ny, felles arbeids- og inntektsorganisasjon for å styrke arbeidslinja, støttes prinsipielt. Av like stor betydning som den organisatoriske endringen, er at alle som faller utenfor arbeidsmarkedet mottar en tilstrekkelig inntektssikring.

Andre merknader

4. Forslaget om samordning gjennom en felles førstelinje, fysisk samlokalisert, støttes.

Publikum bør møte en felles førstelinje, der de ansatte i arbeids- og inntekts- "etaten" er lokalisert. I størst mulig grad bør det finnes en felles førstelinje i hver kommune, eller i interkommunale servicekontor. Det vil være en fordel om også ansatte i den nye "pensjonsetaten" er lokalisert samme sted.

5. Den nye arbeids- og inntektsetaten må organiseres slik at det lokale og kommunalpolitiske engasjement sikres og styrkes, og at lokale virkemidler innen bl.a. arbeidsmarkedet, næringslivet, boligmarkedet og helse- og sosialtjenestene kan sees i sammenheng, og forsterke effekten av arbeidslinja.

Økonomisk oppgjør

6. Den nye etaten bør være kommunal, men enten den nye arbeids- og inntektsetaten blir kommunal eller statlig, må det foretas et økonomisk oppgjør. Det forutsettes at dette skjer gjennom to-sidige forhandlinger mellom staten og KS.

Utdypende merknader:

Helhet og arbeid

Hovedpoenget med den nye arbeids- og inntektsetaten må være at den omfatter all midlertidig inntektssikring, samtidig som den har et helhetlig ansvar for å bidra til å få flest mulig mennesker ut i inntektsgivende arbeid av ulike slag. Sosialhjelp, dagpenger, arbeidssøkerstønad, attføring, midlertidig uføretrygd osv. må sees i sammenheng, slik at "kasteball"-effekter reduseres eller elimineres, og slik at ikke systemer kan virke mot hverandre. Saksbehandlerne i arbeids- og inntektsetaten vil ha de helhetlige virkemidler som er nødvendige for å bidra til arbeidstreningstiltak, kurs, utplasseringer og andre muligheter for å få folk inn (igjen) i arbeidslivet. En slik samordnet arbeids- og inntektsetat bør kunne etablere gode samarbeidsrelasjoner til kommunens sosialtjeneste, hva enten dette gjelder boliger eller rustiltak, samt med kommunalt barnevern, helsetjenester osv.

Tviler på effekten av Rattsøs forslag

Det er grunn til å betvile at Rattsø-utvalgets hovedmodell for den nye organiseringa av aetat, trygdeetat og sosialtjeneste vil føre til de gevinster som man ønsker. Forslaget opprettholder et svært kompliserende skille mellom de som er i stand til å skaffe seg arbeid som hovedinntektskilde, og de som ikke gjør det. Det anslås at dette betyr at ca. halvparten av sosialklientene vil forbli et kommunalt ansvar, og at dette er de som krever mest bistand og faglig innsats. Det er samtidig denne gruppa som har det mest omfattende behovet for økonomisk hjelp, selv om sosialhjelpen i prinsippet er ment å være en kortvarig hjelp til selvhjelp. Forslaget om å innføre en arbeidssøkerstønad vil heller ikke bøte på dette problemet. Det er en meget stor risiko for at det her etableres en ny stigmatiseringseffekt overfor disse klientgruppene, og for de ansatte som skal arbeide med disse menneskene.

Lokalt engasjement må sikres

Uansett hvordan denne arbeids- og inntektsetaten plasseres – som kommunal eller statlig etat - må en sikre at det lokale og demokratisk baserte engasjementet for sosialpolitikken, og for å se ulike lokale virkemidler i sammenheng, ikke blir svekket.

Det er av største betydning at den statistikken og de data som utvikles om velferdsutviklingen i den enkelte kommune, kan nyttiggjøres av kommunen til å gjennomføre en helhetlig og forebyggende planlegging, og til å iverksette helhetlige tiltak i lokalmiljøene. En reell styrking av arbeidslinja forutsetter nettopp en evne til å nyttiggjøre seg et sett lokale virkemidler i sammenheng, og utnytte lokale fortrinn og muligheter.

Mangelfull tenking

Rattsø-utvalgets innstilling representerer neppe den effektivisering av de offentlige velferdstjenestene som det var lagt opp til gjennom Stortingets behandling av St.mld. 14 (2002-2003) og forutsatt i utvalgets mandat. Forslaget om å utelate de kommunale sosialtjenestene fra samordningen svekker effekten av forslagene. Innstillingen svarer heller ikke opp behovet for en enhetlig politisk og administrativ ledelse for denne delen av velferdstjenestene. Administrativt kan behandlingen av supplerende ytelser komme til å bli langt mer arbeidskrevende enn i dag, kanskje også mer konfliktskapende. Spørsmålet om kostnadsoverveltning mellom stat og kommuner løses heller ikke.

Lokaldemokratiet viktig

Utvalget drøfter i liten grad effekten av sine forslag på lokaldemokratiets vilkår. Dette er overraskende. Det er grunn til å tro at et totalansvar lokalt for arbeidsmarkeds- og velferdspolitikken kan virke svært stimulerende for det lokale engasjementet. I en periode der man verbalt hyller lokaldemokratiet, vil det være et paradoks om man på nytt får en sentraliserende løsning på en av velferdsstatens store utfordringer. Selv om det er tidlig å trekke bastante konklusjoner fra de forsøk på samordning som foreligger, er det grunn til å peke på at de mest positive effektene synes å komme der man går lengst i å samordne seg. De problemer som reises, av datamessig, peronvernmessig og administrativ art, er ikke større enn at de må kunne løses innenfor en og samme organisasjon.